

JUHÁSZ FERENC

Esküvői beszéd

1928-ban született Bián.
Költő. – Elhangzott Eszter
lánya esküvőjén.

Nyolcvankét éves vagyok. Hetvenkét éve ülök papír előtt, hokedlin, konyhaasztalnál, albérleti és társbérleti szoba sakkáblaszertű asztalánál, később aztán más-más íróasztaloknál, kávéházi márványasztaloknál kezemben ajkat-indigózó tintaceruzával, mártogatós tollal, aztán töltőtollakkal, most már két évtizede ceruzával. Könnyen, gyorsan, pontosan írok verset, versprózát, köszöntőt, hálotti búcsúztatót. De soha még ilyen nehéz dolgom nem volt, mint most. Mert az írás mindig megrendelésre születik, külső, vagy belső megrendelés-parancsra. A verset a Lét kéri, meg a történeti Idő. S ha mennydörögni kezd, vihareső hull: ki kell nyitni a vers-esernyőt a szívben. A védő, küllős vászon-félgömböt: villámtól, víztől, a zokogásszerű zuhogástól. Mert a vers nemcsak tenyészet-mámor, üvegdominó, felhőkarcoló-torony, de védő-ernyő a bánat, az elmúlás, a halál ellen. És mit mondjak most? Szép közhelyeket, amit ilyenkor szokás. Nem! Inkább megismétlem, amit eljegyzésetekkor mondtam: „Legyetek mindig hűségesek. De sohase külső parancsra, de mindig belső parancsra!” Mert a közös élet nem mindig menyei, túlvilági tisztaság, árnyéktalan szívek kristályos ragyogása. Nárciszok fehér tengere, gyöngyvirág-illatscengő-mámor, orgonafák fürtös, lila kürt-zenéje. Életünk, s így a tietek is társadalomban, politikában, gazdaságban, betegségben, szenvedésben és szenvedők hurcolásában történik, s az örömbozót dzsungele váratlanul sivataggá szárad. De a hűséget akkor is létünkbe, megmaradásunkká kell őriznünk, mint a rejtelmes növény: a kaktusz, ez a szent növény-rinocérosz, zöld dac, néha kivirágzó áhítat. Igen, mint a kaktusz, ez a pozsgás szerelem, zöld páncélbőrű szivacsos életakarat, legyen menóraként fölmagasodó, szarvasbika-agancsaként fölfele szétágazó, testén büszke levelekkel dacosodó, mint a szármárfül, vagy sarlós cikkelyek kívül-tüskés rózsa-gömbje. Teste eleven szivacsában, térhálós szivacs-szerkezetének celláiban, sejtjeiben vizet tárol, a mennybolt könnyeit, hogy el ne száradjon, hogy kibírja a sokára-történi esőig. Zöld páncélbőrén meg tüsketűk, barna tövisszőr-védekezésül az állati, emberi vadaktól. Nekem a kaktusz szent bizonyosság, a hűség türelem-áhítata. Mert a hűség a legszebb virág, amit Isten teremtett. A hűség zöld gyémánt-tűz szigora. A feledhetetlen és létünkbe kihagyhatatlan szentség. Hadd fejezzem be köszöntőmet egy rádió-adásban hallott egyórás beszélgetéssel. A kérdező a riporternő, a válaszoló egy zseniális cigány-zenész, már világhírű gitár-művész, aki a legförtelmesebb szegénységbe született, akit tehetsége a Mindenség Szívéig emelt. Most Berlinben él. A beszélgetés végén azt mondta: „Itt volt nálam

apám egy hétig Berlinben.” Az öreg napszámos falusi gitáros. A cigánytelep egyik lángelméje. És amikor a riporternő azt kérdezte: „Mit csináltak?”, azt felelte egyszerűen és szelíden, a teremtés és világhír Dózsa-trónjára láncolt fiú: „Csináltunk egy lemezt a Papával.” Én elsírtam magam. Azt kérem tőletek fiatalok, legyetek ti is ilyen emberhűségesek hozzánk, titeket-nemző, megszüdő és fölnevelő itt maradt öregekhez.

VASADI PÉTER

Csönd

*Valaki rág. Herseg foga
közt a juhtúróval
megtömött zöldpaprika,
s a túróba beleszórt
gyümölcsdarabok.
Ízlik a testvérnek.
Három paprika, nagy
szelet barna kenyér,
alma, szilva, barack
a reggelije, s két
deci vörösbort a
százéves, kalapos
kis ónkancsóban.
Hátulról látszik
a füle, járomcsontja
mozog ütemesen, föl-
gyűródött kámzsa
a nyakában; rág s nézi
a hófödte sziklahegyet
az ablakban. Háta
mögött messze kéklík
a Földközi-tenger.
Átszúrta a testvért
izzón, gyógyíthatatlan,
örökre a nagy víz s a
csúcs jege közt nyilálló
szerelem. Összeüti
tenyerét, fémtányérját
a súlyos ajtóba szerelt
forgódobba teszi, ki-
fordítja s letérdel a*

*csupafa imazsámolyra.
Élete hálaadás. Így,
szórol-szóra. Betűről
betűre. Szürke habitusban
letelepszik az asztalkához,
rajta kinyitva színes
szalagokkal a zsolttárához.
Gregoriánt dúdol: bárhol
vagy, a segítség mindig
hegy mögöl közelít. Árad.
Fejére húzza a kámzsát,
arcát lassan a sárga
lapokra ereszti. Hetet
kondul a harang, egyen-
ként, hosszú szünettel.
Elindul. Éjszaka két
szót hallott, számtalan
oldalról ismétlődött
súgva, gyöngéden, inkább
röpködve, mint hangerővel:
te megőrizted, s mind
távolabbról, mintha
dinamó zúgna: megőrizted,
igen, bizony,
te megőrizted.*